

Репресії проти української інтелігенції

Стихійний рух української молоді (зокрема селянської), яка в 1925-27 рр., за висловом В. Антоненка-Давидовича, „як на Січ валила в літературу” і масово вливалась у літературні організації, мусів насторожувати ті кола комуністичної верхівки, які орієнтувались на Москву.

Вони боялись, що цей рух винесе на передові позиції культурного фронту нового Шевченка чи Франка, або нові великі таланти, які продовжатимуть ідеї української самобутності. Тому з розгромом українських наукових кадрів пішов наступ на український літературний фронт, який визнано політично небезпечним. І так, спершу, після процесу СВУ, у різних містах у в'язницях ГПУ опинилось кілька десятків українських письменників, з яких чимало пішло на заслання. В парі з цим, в письменницьких середовищах настає період т.зв. „викривання класового ворога”. Це викривання мало форму поліційної класифікації письменницьких гуртів-течій та окремих письменників, а згодом, за визначенням Дм. Соловея — перетворилось на „чистісенське фізичне знищення-розправу”. Першою стадією такого викриття було звичайно обвинувачення в пресі. Другою формою було пряме викриття під час прилюдних виступів на партійних зборах, на яких відкрито атаковано підібраних письменників за їх націоналізм. Такі і інші форми обвинувачення були на денному порядку і врешті все це довело до легалізованого терору.

В грудні 1934 р. рішенням таємного суду засуджено до страти 28 таких відомих українських письменників, критиків, поетів, як 26-літнього глухонімого О. Близька, К. Буревія, Д. Фальківського, Г. Косинку, М. Лебединця, І. Терещенка, Р. Шевченка. Були в тій групі теж три західноукраїнські письменники-культурні діячі — Іван Крушельницький, Тарас Крушельницький, Роман Сказинський. їх обвинувачували в тому, що, мовляв, вони прибули з Румунії і Польщі нелегально і мали завдання вчинити на території УРСР ряд терористичних актів. Всі ці і інші брехливі твердження мали на меті виправдати злочинні дії радянських органів перед широкими масами народу.

Іван і Тарас Крушельницькі прибули з Галичини до Рад. України в 1933 р. легально зі своїм батьком Антоном, відомим письменником і педагогом, що

був ідейним радянофілом, редактором журналу «Нові Шляхи». Після розстрілу синів, старого Крушельницького засуджено у 1935 р. на 10 років заслання, де він і загинув.

Цього ж 1934 р. відбувся інспірований ГПУ (НКВД) публічний суд, — провокація і цькування проти такої визначної людини в літературно-наукових колах Києва, як Микола Зеров, якого згодом заарештовано і теж заслано на [Соловки](#).

Богдан Кравців у своїй добре задокументованій розвідці-брошурі, присвяченій реабілітаційному процесові в УРСР у 1960-их рр., спираючись на офіційні дані оголошені Книжковою Палатою УРСР («Художня Література, видана на Україні за 40 років -1917-1957»), подає нам реєстр українських ліквідованих письменників, прозаїків і поетів та драматургів, розстріляних і ув'язнених чи засланих. Ці дані вказують, що більшість з цього офіційного реєстру (разом 36) була вирвана з літературного життя в період найбільшого терору, тобто постишевщини (роки 1933-36), єжовщини і режиму Хрущова-Сєрова (роки 1937-38). За ціле 40-річчя комуністичної влади в Україні, Москва зліквідувала 89 діячів літератури, а між ними і представників старшої генерації (С. Єфремова, проф. А. Ніковського, поета М. Філянського, поета М. Кічуру, прозаїка Кліма Поліщука). З цього числа 89, за підрахунком Кравцева, смерть 73-ох офіційно підтверджена офіційними радянськими джерелами.

Такаж доля постигла багатьох українських мистців. акторів і інших творців українського культурного ренесансу.. А якими методами їх винищували, може послужити свідчення відомого і за служеного діяча української сцени, близького співробітника [Леся Курбаса](#)— Йосифа Гірняка. У своєму споміні він детально розкриває картину праці і заслуг та ролю Курбаса і «Березоля» та як це все большевики остаточно знищили.

Репресії проти української інтелігенції (За книгою «*Семчишин М. Тисяча років української культури. К., 1993*»)